

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' וירא ט"ז מרחשון תשפ"ג

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס' 695

פנינים וקריים

וירא אליו ה' (יח, א) פרש"י לבקר את החולה, פירוש שמלשון וירא בא ללמד דרך ארץ שיש לו לאדם לבקר את החולה, ואפילו לא ידבר עמו דבר כגון שמצאו ישן וניחא לו כאשר יגידו לו לחולה כי בא איש פלוני לראותו...

יושב (יח, א) פרש"י יושב כתיב בקש לעמוד אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד, פירוש שאין דרך ארץ שהשכינה באה לבקרו והוא יושב ולא עמד לכבוד השכינה, וכשנראה אליו השכינה בקש לעמוד אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך כשיעשו מעשה כל לקיום העולם גם כן אעמוד. (שערי אהרן)

ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך (יח, ג) אמרו חכמים ז"ל (נדרים לט) הבא לבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו, ואיתא בילקו"ר שזה דוקא כל זמן שהמבקר אצלו אבל כשהולך המבקר מן החולה החולי חוזר, והנה כשבא השי"ת לאברהם אבינו ע"ה נתרפא תכף, והיה ירא אאע"ה שמא כשילך השי"ת מאתו ישוב החולי כמקודם לזה ביקש מה' אל נא תעבור מעל עבדך אף בזמן שישתלק ה' מאתו לא יזיז מדת הרחמים ממנו וישאר ברפואה שלימה. (ישרש יעקב)

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם וכו' (יח, ד) איתא בב"ק יד אין מים אלא תורה, וזה שאמר יוקח נא מעט מים דהיינו התורה ואז ורחצו רגליכם דהיינו הרגילות שלכם שאתם מורגלים ברע, כי המאור שבה יחזיר למוטב. (המגיד מזלאמשוב זיע"א)

כי על כן עברתם על עבדכם (יח, ה) פרש"י כי הדבר הזה אני מבקש מכם מאחר שעברתם עלי לכבודי כלומר כיון שעברתם עלי לא יתכן שלא תאכלו כאן ויש בזה פגיעה בכבודי. (שערי אהרן)

שלוש סאים קמח סלת (יח, ו) הם איפה שכן אמרו רבותינו איפה שלש סאים, יתכן לומר שנתכוון לכבוד שלשתן ועשה חלקים שוים שלא להטיל קנאה בסעודה והביא לחם של סאה לפני כל אחד ואחד כי כבוד שלשתן שוה. (רבינו בחיי)

מהרי שלש סאים קמח סלת (יח, ו) שמעתי מרבינו הגדול מלובלין זצוק"ל פירוש על פי הרמב"ם ז"ל בשמונה פרקים שמי שטבעו לוותר יכול תיכף לבא לדרך הממוצע משא"כ הכילי לא יכול לבוא למדה בלתי שיטה לקצה האחר לוותר ביותר, וזהו שאמרו אברהם בטבעו מוותר ותיכף אמר קמח שהוא בדרך הממוצע, אבל שרה כיון שדרך האשה להיות צרה עין באורחים אמר סולת בויתור כדי שתוכל לתת קמח. (מגיד תהלות)

ואל הבקר רץ אברהם (יח, ז) להגיד רוב חשקו בנדיבות כי האדם הגדול אשר היה בבית עוד שולף חרב והוא זקן מאד וחלוש במטתו הלך הוא בעצמו אל אהל שרה לזרז אותה בעשיית הלחם ואחרי כן רץ אל מקום הבקר בעצמו לבקר משם בן בקר רך וטוב לעשות לאורחיו, ולא עשה כל זה על ידי אחד ממשרתיו לפניו. (רמב"ן)

ויאמרו אליו איה שרה אשתך (יח, ט) יודעים היו מלאכי השרת שרה אמנו היכן היתה אלא להודיע שצנועה היתה כדי לחבבה על בעלה, משמע מכאן שלא היתה עמהם במקום שהיו אוכלים מפני צניעותה... (רד"ק)

ואברהם ושרה זקנים באים בימים כו' (יח, יא) בשם הצדיק הקדוש מוה"ר מיכל זצ"ל דידוע שאשה עיניה צרה באורחים אבל כאשר אברהם ושרה זקנים היינו שבאו לבחינת חכמה עליונה חדל להיות לשרה אורח כנשים ר"ל שלא היו עיניה צרה באורחים. (שפתי קדושים)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת א"ר הרא"ש זיע"א ז' כסליו תשל"ז

הזמן. שהרי לפי הידע שיש לו, ולפי החכמה שלו, ולפי הפרסום שהוא מפורסם, לא מתאים לו שיהיה לו כשלונות כאלו. ומזה שבכל זאת יש לו כשלונות, הוא לומד להכיר שהידע והחכמה הם לא ממנו. וממילא זה לא ש'לא-מתאים-לו' שיהיו לו כשלונות, אלא הוא חי עם עצמו, הוא חי עם יסודו, ומה הוא האדם - "מה אנוש כי תזכרנו". מה האדם צריך להזכיר לעצמו - שהוא בחינת "מה". ואז ממילא נעלם ממנו כל הידע, הוא כבר לא ידעו, כי הוא לא חי עם הידיעות שלו, הוא חי עם ה"מה" שלו - "מה אנוש", כמו אברהם אבינו שעבד על עצמו והגיע ל"ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז).

אחרי שאדם מגיע להכרה הזו, הוא שרוי בפחד בכל פעולה שיוצאת ממנו. מכיון שבעצם הוא "מה", ויחד עם זאת הוא המפעיל, אז באותה הנשימה הוא בסכנה לא לשכוח את יסודו. וכמו שהתינוק קשור אל אמו, מפני שהוא חסר ישע, והוא חי במציאות ה"מה" שלו, ולכן הוא צריך לאמו, כי רק בעזרתה הוא מתקיים, ועל ידה הוא חי, ובאמצעות זה הוא קשור בה. האמא היא בעצם אותו דבר כמו הוא, רק לה יש יכולת לעשות עבורו פעולות, מה שהוא לא מסוגל ולא יודע. וכן הבהמה, בסך הכל היא בהמה שאינה יודעת לעשות לבדה כלום, והיא חורשת ע"י מי שנתן לה לחרוש. אותו דבר האדם שבא לבחינת "מה", הוא חי את המציאות שלו שאינו יכול בעצמו כלום, ואז כבר אין לו חכמה, ואין לו ידע. הוא מבוטל. וכל פעולה שיוצאת ממנו הוא מופשט מעצמו - זה לא ממנו. וממילא הוא נאחז

בגלל כל זה השי"ת ברא אותו ביסוד כזה שמראה לו כל הזמן רק כשלונות, ומהכשלונות הוא מכיר את עצמו שאין לו כל יכולת, שאיננו יכול לגמור שום פעולה בלי עזרת הזולת. וכשיכיר בזה הוא יהיה בדיוק "כגמול עלי אמו" (תהלים קלא, כב), כ"בהמות הייתי עמך" (שם עג, כב). כשהוא מרגיש את עצמו כבהמה, אז - 'הייתי עמך'. אם אדם רוצה להכיר את ערכו, לא לרמות את עצמו ולדעת את האמת לאמיתו של דבר, אז הוא מוכרח לחיות עם יסודו. מה הוא יסוד האדם, יסוד האדם הוא "מה אנוש כי תזכרנו" (שם ח, ה), זה יסוד "מה", אפס. כשאדם חי עם ה"מה" שלו, אז תמיד זה מעורר אצלו כשלונות, והכשלונות שלו מעוררים אותו להכיר שהוא לא מציאות. והיות שעם זאת שהוא לא מציאות הוא עושה פעולות כמי שיש לו מציאות, אז הפעולות מעוררים אותו להכיר שיש מי שנותן לו את המציאות. וכמו שלבהמה יש מישוהו שמנהיג אותה, והתינוק חי על ידי האמא, גם האדם נמצא בדיוק באותה מציאות כמו הם. וכאשר אדם חי את המנהיג שלו - את האמא - בפעולות שהוא עושה דרכו, ומכיר שלא הוא המפעיל את הפעולות, אז הוא נהפך מ"מה", אפס, להשיג את ה"מה" הנעלם שהוא העושה את הפעולות. וככה הוא מכיר את המנהיג שלו כמו התינוק שמכיר את האמא שלו והבהמה שמכירה את האדון שלה.

ה

כאשר אדם עובד עם עצמו, אזי הפעולות שהוא עושה מעוררים אותו להכיר שלא הוא המפעיל, בגלל הכשלונות שמזמנים לו כל

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

ב"מה" הנעלם שמקיים אותו.

ההכרה שהוא "מה" מביאה לכך שהפעולה שהוא עושה מביאה אותו להדבק ב"מה" הנעלם שמקיים אותו. הוא שואל את עצמו: מאיפה בא לך הפעולה? וכי זה יוצא ממני? ובהיותו מבוטל הוא מוכרח להבין שהפעולה שלו לא באה ממנו. ולמרות שנראה לו שהוא עושה את זה, והוא בעל החכמה, והוא בעל הכרם, הכשלוניות שלו מביאים אותו לחיות עם המציאות שלו, שהוא בחינת "מה".

ואז הכשלוניות שלו לא שוברים אותו, הוא לא מתרץ שמחר יתקן ומחר הוא יהיה מוצלח, אלא הכשלוניות מראים לו מהו יסודו ואז הוא חי עם עצמו עם מה שהוא - "ונחנו מה" (שמות טז, ז) - וכל פעולה שיוצאת ממנו מביאה אותו לחיות עם ה"מה" הנעלם שמקיים אותו. היות שהוא "מה" אז הוא חי עם אותו "מה" שמקיים אותו. כמו שהתינוק חי עם האמא שלו כיון ששניהם זה אותו גוף, אותה מציאות, גם הבהמה היא אותה מציאות, אלא שיש לה מנהיג והיא מונהגת ע"י מנהיג. כך גם האדם, אם הוא חי עם כשלוניותיו, וזה לא שובר אותו, רק הוא חי עם מציאותו, אז כל פעולה שיוצאת ממנו הוא חי עם ה"מה" שלו - "ונחנו מה", והפעולות שלו הם גם "מה".

ו

ה' ברא את האדם "מה אנוש" והלא מי הוא "מה אנוש" הלא זה מציאות בורא, המלאכים אמרו "מה אנוש" כי תזכרנו" וזה כך נקרא הבורא, כי מי הם המלאכים שאמרו את זה, ומי הוא זה שברא את עולמו, בכלל יודעים מי הוא? מה הוא? על זה אמר דוד שע"י העבודה ועל ידי העמל - "יגעתי באנחתי" (תהלים ו, ז). האנחות שלו היו כ"כ חזקות שהוא נהיה עייף

ויגע מרוב אנחות. איך הוא נהיה עייף ויגע, ע"י "אשחה בכל לילה מיטתי" (שם), מרוב עבודה שהוא עבד על עצמו הוא היה מציף את המיטה שלו בדמעות כל לילה. "בדמעתי ערשי אמסה" (שם) - הדמעות הרבות שלו היו ממסים את המיטה, היא היתה כולה מים. היגיעה והעבודה שהוא עבד על עצמו הביאו לכך שבליילה היתה המיטה מוצפת עם דמעות, וזה היה ממאיס את המיטה - "בדמעתי ערשי אמסה". עד שהוא בא ל"עששה בכעס עיני" (שם ח), מה זה 'עששה', העינים שלו נהרסו, חשכו לו העינים. "עתקה בכל צורדי" (שם), העין שלו נזדקנה, נהייתה עתיקה, בגלל כל צורדי. ובזכות היגיעה הזאת, בכח האנחות והבכיות שלקחו ממנו את כל כוחותיו, בזכות התקשרותו כתינוק, היה לו הכח להגיד "סורו ממני כל פועלי און כי שמע ה' קול בכיי" (שם ט), סורו ממני כי ה' שמע את הבכי הזה ש"אשחה בכל לילה מיטתי בדמעתי ערשי אמסה" - "שמע ה' תחינתי ה' תפילתי יקח" (שם י), ואז "יבושו ויבהלו מאד כל אויבי ישובו יבושו רגע" (שם יא), ברגע אחד הם יהיו נעלמים וכבר לא יהיו לו יותר צרות.

דוד המלך הגיע למציאות בורא ע"י "יגעתי באנחתי", ו"אשחה בכל לילה מיטתי", "בדמעתי ערשי אמסה", ומזה רואים כמה צריך אדם לעבוד עם עצמו, עד שיהיה עייף ויגע מרוב העבודה, הוא צריך לבוא לבחי' "אשחה בכל לילה מיטתי". ככה צריך האדם להתאמץ ולעבוד עם עצמו בכדי להגיע למציאות אפסיות שהוא בחינת 'מה', להיות כמו התינוק שהוא "כגמול עלי אמו".

המשך פציצים יקרים

ואברהם הלך עמם לשלחם (יח, טו) כי עיקר מצות הכנסת אורחים הוא בזה שמשתדל ללוות את האורח כשיצא לדרכו מפני שהדבר גורם לו טובה גדולה שהשכינה מלווה אותו בדרך זה, וכן אותם המלאכים בקשו לזכות את אברהם במצוה זו ולכן אע"פ שהיו יכולים להמצא מיד בסדום הלכו רגלי כדי שאברהם ילווה אותם.

ואברהם הולך עמם לשלחם וה' אמר (יח, טו) ממה שסמך ואברהם הולך עמם לשלחם וה' וכו' בא ללמד שבזכות הלוייה בא אליו הדבור.

יצוה את בניו ואת ביתו (יח, יט) תרגום אוגקלוס וית אנש ביתיה כי לא יתכן שיצוה את כותלי ביתו... (שערי אהרן)

ביום השלישי וכו' (כב, ד) למה עכב ג' ימים? הלא מקום קרוב היה, אלא מלמד שבא שמן ועשה עצמו כנהר לפניו, אמר אברהם אני אכנס בנהר ואראה אם יש מים עמוקים וכמעט נטבע אברהם, נשא עיניו להקב"ה שיצילנו מן המים שלא יטבע בהם, מיד גער הקב"ה בשמן ונמצא אברהם עומד ביבשה. (מדרש אנדה)

המאכלת (כב, ו) פרש"י דבר אחר זאת נקראת מאכלת על שם שישראל אוכלים מתן שכרה, והבן. (שערי אהרן)

אלקים יראה לו השה לעולה בני וילכו שניהם יחדו (כב, ח) פרש"י כלומר יראה ויבחר לו השה פירוש הוא יזמין לו השה ואם אין שם לעולה בני, פירוש מיתורא דבני הוא דדריש דבשלמא בקריאה ובעניה שייך לומר אבי בני אבל בסוף הדברים מה צריך לומר בני? מכאן הנכונות של יצחק להשחט. (עץ יוסף)

ויאמר יצחק אל אברהם אביו וגו' הנה האש והעצים ואיה השה לעולה (כב, ז) ושמעתי בשם הרי"מ זצ"ל מזאטשוב שמצוה להביא אש מהדיוט כדי ליתן להחיצונים חלקן בעשן מה שאין כן בקרבן אדם אין להם אחיזה, ולזה תמה יצחק אם אין שם למה לי אש?

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה (כב, יד) בקש רחמים שהמקום ברוך הוא יהא תמיד מביט ורואה את המקום הזה ויזכור עקידתו של יצחק, וכן נאמר (מלכים א ט, ג) והיו עיני ולבי שם. (רבינו מיוחס)

ויטע אשל (כב, לג) במדרש ויטע אשל אכילה שכיבה לוייה, ודע כי מצות לוייה הוא גמר המצוה באכסניה ותכלית השכר וכן כתוב ואברהם הולך עמם לשלחם ומתרגמין לאלויתיהון בזכות הלוייה בא לו הדבור. (רבינו בחיי)

ובחול אשר על שפת הים (כב, יז) מה החול גדר לים ובכל עת שהים סוער כשהוא בא לחול הגלים נשברים, כך ישראל כל מה שאומות העולם מגביהין עצמם על ישראל ולבסוף הם נשברין לפנייהם וכן אתה מוצא בפרעה, סיסרא וכו'.

ויהיו חיי שרה (כג, א) למה נסמכה לידת רבקה למיתת שרה? לומר לך שזרחה שמשה של רבקה קודם מיתת שרה אמנו, זה שאמר החכם (קהלת א, ה) זורח השמש ובא השמש.

ועשה חסד (כד, יב) פתח העבד בתפלתו בחסד וחתם אותה בחסד שנאמר ובה אדע כי עשית חסד עם אדני, כיון שנתגדל בבית אברהם היה חכם גדול בתורה ובחכמה וידע כי זו מדתו של אברהם ולכן התפלל בה.

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050
☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477
ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

